

Nasjonalt senter for
leseopplæring og leseforskning

Universitetet i Stavanger

Marit Aasen, universitetslektor

Tilpasset opplæring for elever med svake leseprestasjoner på femte trinn. En kvalitativ studie

Aasen, M. (2024). Tilpasset opplæring for elever med svake leseprestasjoner på femte trinn. En kvalitativ studie. i Wagner, A. K. H. & Støle, H. (red.). *Tid for lesing! Norske tiåringsers leseforståelse i PIRLS 2021*. Universitetsforlaget.

-
- Det finnes mye kunnskap om hva elever med svake leseprestasjoner på mellomtrinnet trenger for å utvikle seg.
 - Kunnskapen ser ikke ut til å finne veien til norske klasserom

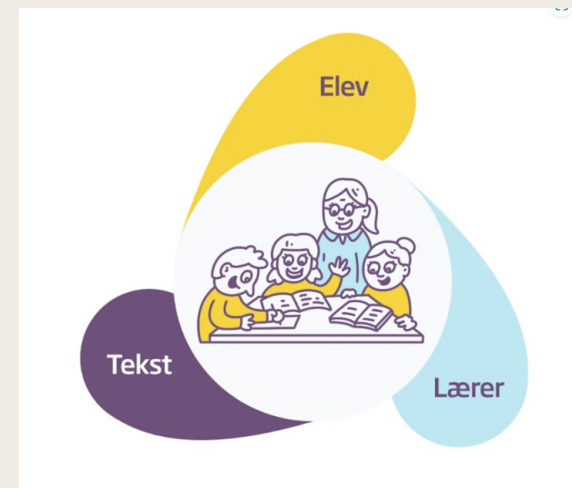

Ikke PIRLS-data

Engasjer – skolebasert beredskap for effektive og engasjerende tiltak for elever med svake leseferdigheter på mellomtrinnet.

[Engasjerende leseundervisning på mellomtrinnet | Universitetet i Stavanger \(uis.no\)](#)

[Engasjerende leseundervisning på mellomtrinnet | Språkløyper \(uis.no\)](#)

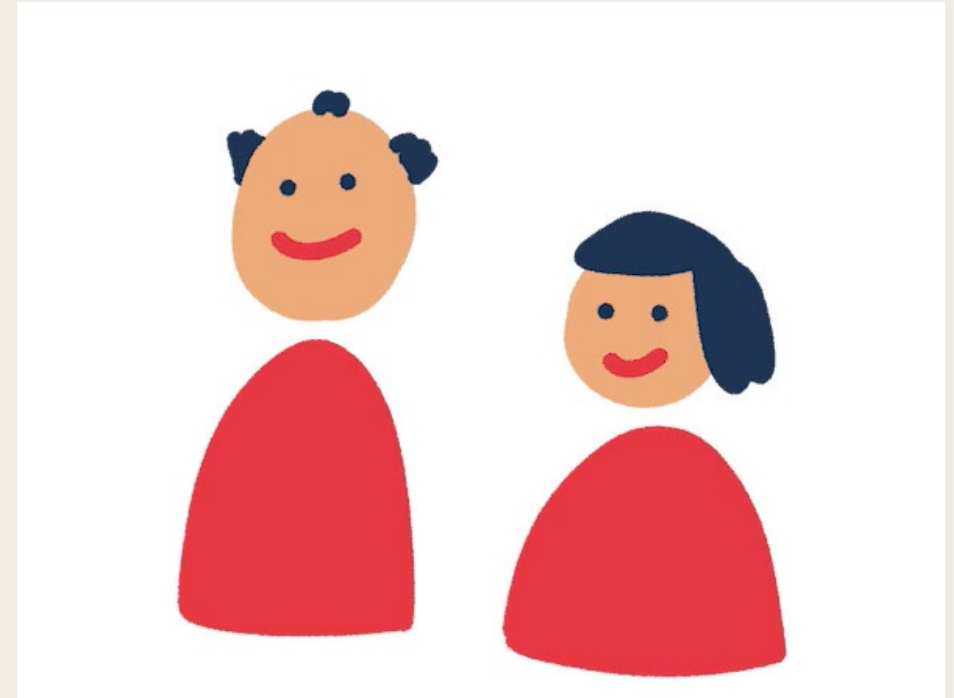
PROBLEMSTILLING:

Hvilke forståelser av lesing, leseengasjement og tilpasset opplæring på femte trinn kan spores i læreres samtaler?

Metode: 3 semistrukturert gruppeintervju

1. Hvem tenker dere på som elever med svake leseprestasjoner på mellomtrinnet?
2. Hva legger dere i begrepet tilpasset opplæring?
3. Er det noe dere synes er ekstra viktig i undervisning for elever med svake leseprestasjoner?
4. Er det noe som er særlig utfordrende?

Læreres forståelser

Det lærere både bevisst og ubevisst tar for sant og riktig innenfor det diskursive spesialiserte fellesskapet som lærerne er en del av når de jobber i skolen.

Det er alltid mer enn det som sies som settes i spill. Institusjonens normer, verdier og holdninger klinger med (Gee, 2008, s. 163).

Vi oppnår ikke endring av handlinger i praksis før vi også har endret *handlingsteorier* som opprettholder handlingene (Argyris & Schön, 1974)

Teorigrunnlag

1. Lesing både en kognitiv ferdighet og en sosiokulturell kompetanse
2. Engasjement har affektive, adferdsmessige og kognitive aspekter
3. En *smal* og en *vid* forståelse av tilpasset opplæring.

Resultat

1. Systematikk i leseopplæringen
2. Omsorg for individene (elevene)
3. Kompensatorisk tilgang
4. Tekstorientert leseengasjement

Systematikk i leseopplæringen

Lærerne etterlyser bedre struktur

Mer systematikk i opplæringen vil gi utvikling

Tenker i en todeling: De som strever med avkoding og de som strever med forståelse

Leseferdigheter utvikles i en lineær bevegelse fra trinn til trinn og nivå til nivå

vi må jobbe dem oppover

Sånn at man er sikker på at elevene kommer gjennom alt, og at det henger sammen

Omsorg for individene

Å ivareta elevens psykoemosjonelle behov:

- Styrke elevens tro på seg selv ved å gi mestringsopplevelser
- Forenkle og forkorte

Mestring knyttes til det å klare og gjennomføre oppgaven og ikke til opplevelsen av å ha forstått noe nytt og vanskelig etter innsats og strev

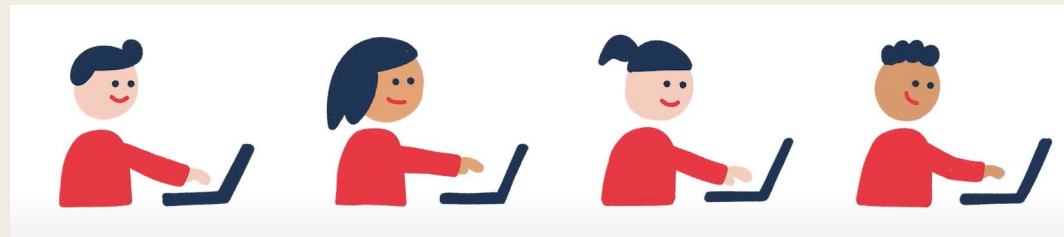
Ofte lager jeg kortere setninger, tar ut noe informasjon, lager kanskje litt større skrift.

Kompensatorisk tilgang

Så tenker jeg at da må vi tilby noe ekstra til dem som trenger det mest

- Ekstra lesetrening i tillegg til ordinær undervisning
- Ekstra oppmerksomhet i klasserommet
- Tilgang på digitale hjelpemidler

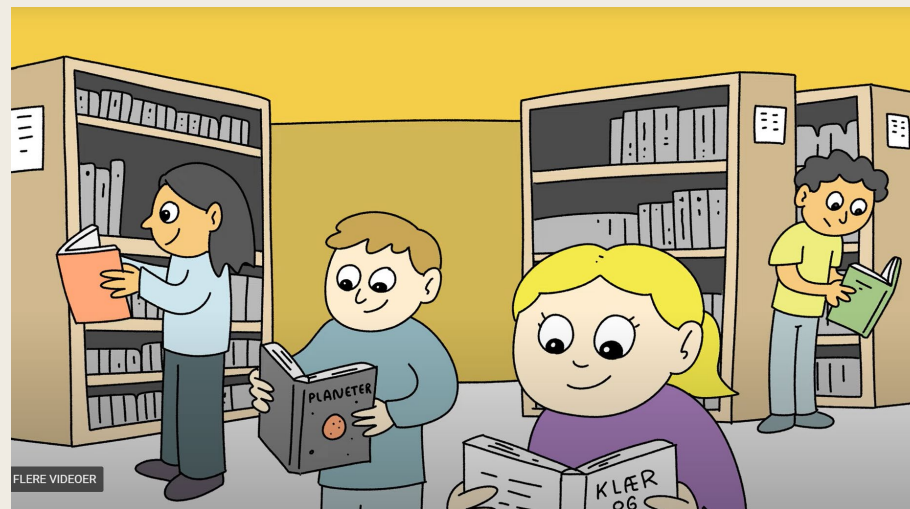

Læringsarbeid individualiseres

«Inkludert i fellesskapet» blir forstått som et fysisk og sosialt fellesskap mer enn et læringsfellesskap.

Tekstorientert leseengasjement

- Kilden til engasjement ligger i teksten
- Et ideal at tekster som tilbys skal «passe»
- Blikket rettes mot elven i stedet for undervisningen. Snakker ikke om at interesse og engasjement kan skapes og vekkes
- Engasjement assosieres med gode følelser som å bli underholdt, kose seg med en bok. Knyttet ikke til innsats og utholdenhet.

Handlingsteorier som bør utfordres

- Lesing utvikles i en lineær bevegelse med øvelser på delferdigheter
- Mestringsopplevelser ved nivåtilpassinger
- Engasjement viser seg i følelser som glede og entusiasme
- Individorienteringen

